Орлик Оксана Володимирівна, к.е.н., доцент
Одеський національний економічний університет
Кисіль Ангєліна Олександрівна, студентка
Одеський національний економічний університет

МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Сьогодні штучний інтелект (ШІ) набуває все більшого значення в сучасному світі і стає невід'ємною частиною розвитку людства, через його зростаючий потенціал для перетворення багатьох сфер і галузей нашого повсякденного життя.

Штучний інтелект – це здатність машин симулювати розум та імітувати людські когнітивні здібності. Тобто збирати й адаптувати зовнішні дані, а на їх основі навчатися ухвалювати рішення та робити висновки, як могла би людина [1].

Штучний інтелект кардинально змінює повсякденне життя, професійну діяльність людей та може бути корисним у багатьох

сферах і галузях діяльності, включаючи транспорт, фінанси, охорону здоров'я, безпеку, освіту. Його присутність пронизує майже всі аспекти нашого існування – від чат-ботів та віртуальних помічників до автономних транспортних засобів.

Штучний інтелект є сферою, що швидко розвивається. За даними Statista.com [2], глобальний ринок штучного інтелекту, який станом на жовтень 2023 р. оцінюється в 207,9 млрд дол. США, продовжує зростати завдяки припливу інвестицій, які він отримує. Очікується, що до 2030 р. його вартість зросте до 1,85 трлн дол. США. Чат-боти, штучний інтелект для створення зображень і мобільні додатки є одними з основних трендів, які вдосконалюють ШІ в найближчі роки.

Штучний інтелект може слугувати цінним ресурсом для допомоги та підтримки у професійній діяльності: він відіграє вирішальну роль у створенні ефективних рішень у ситуаціях, коли існує дефіцит висококваліфікованих фахівців; допомагає зменшити кількість людських помилок у критично важливих сферах, монотонних роботах і в завданнях, що вимагають тривалих періодів інтенсивної зосередженості; дозволяє працівникам виконувати свої завдання швидше та якісніше, оскільки може працювати з алгоритмічними процесами від їх імені; у сфері транспорту ШІ використовується для автономного керування поїздами, автомобілями та кораблями, забезпечуючи тривалу роботу без необхідності водіям робити перерви для відпочинку; його застосування має потенціал й для вирішення економічних проблем, таких як скорочення витрат, підвищення продуктивності праці, вирішення проблем з нестачею персоналу.

Разом з тим, незважаючи на безліч переваг, використання штучного інтелекту все одно викликає серйозні побоювання. Хоча ШІ має потенціал для досягнення надзвичайних успіхів, він також створює різнопланові етичні, юридичні та соціальні проблемі і ризики, щодо яких суспільство має бути пильним.

У соціально-політичному контексті використання штучного інтелекту може приймати форму погоні за абсолютною владою, коли збір величезної кількості персональних даних користувачів комп’ютерної системи призводить до обмеження індивідуальних свобод та викликає побоювання стосовно конфіденційності та захисту даних. Існує ризик того, що зібрані персональні дані можуть бути використані не за призначенням або потрапити до чужих рук, що може поставити під загрозу конфіденційність окремих осіб [3, с. 14].

Застосування штучного інтелекту може мати негативний вплив на економіку, потенційно спричиняючи значне зростання безробіття

через скорочення робочих місць у результаті автоматизації, а у майбутньому – через скорочення ряду професій, які замінить ШІ. Це може мати серйозні соціально-економічні наслідки, особливо, для працівників у високоавтоматизованих галузях. Багато професій уже знаходяться під загрозою знищення: наприклад, запровадження автономних транспортних засобів зменшує попит на водіїв.

Прагнення людини розробляти все більш автономні пристрої може призвести до ситуацій, коли операції під контролем штучного інтелекту стануть некерованими.

Нагляд за системами ШІ, які контролюють важливі суспільні функції, такі як водо- та енергопостачання, захист, може бути скомпрометований неавторизованими особами, такими як хакери.

Ще одна важлива проблема полягає в недовірі – люди не впевнені, що ШІ, який вони використовують, не буде брати участь у шкідливих або неетичних діях, оскільки їм бракує прямого контролю над його поведінкою.

Широку популярність наприкінці 2022 р. отримав ChatGPT, який став найшвидшим за зростанням сервісом в історії. ChatGPT представляє особливу групу чат-ботів зі штучним інтелектом, здатних брати участь у бесіді та формулювати розгорнуті відповіді на запитання так, що це нагадує людську взаємодію. Крім того, він індивідуально адаптує свій стиль спілкування відповідно до характеру запиту, який розглядається. ChatGPT функціонує, використовуючи великий набір даних як основу, що дозволяє відтворювати стиль і тон уже існуючого матеріалу, сприяючи створенню послідовних і логічних тверджень.

Проте ChatGPT має ряд обмежень: він забезпечує доступ до даних, які є актуальними на початок 2022 р.; йому бракує креативності, індивідуальності, стилю й оригінальності; він не здатен висловити почуття; характеризується «надлишковою багатослівністю» й зловживанням певними фразами та ін. [4].

Наприкінці слід зазначити, що сьогодні штучний інтелект стає дедалі важливішою технологією в сучасному суспільстві, а сфера його застосування зростає та поширюється. ШІ фактично переніс багато наших рутинних щоденних завдань у цифрову сферу, що призвело до підвищення професійної продуктивності. Проте, ШІ створює певні проблеми та ризики, які, якщо їх залишити без уваги, можуть призвести до несприятливих наслідків. У зв’язку з чим, важливо розробити етичні та правові правила для розробки та використання систем штучного інтелекту, щоб запобігти створенню небезпечних об’єктів.

Список літературних джерел:

1. Від Ш до І: що таке штучний інтелект та як він трансформує світ. URL: http://surl.li/kxbzc (дата звернення 05.11.2023).
2. Artificial intelligence (AI) market size worldwide in 2021 with a forecast until 2030 / Statista : site. URL: http://bit.ly/49mWvLW (дата звернення 05.11.2023).
3. Богом'я В. І., Гудзь А. С. Штучний інтелект: сучасний стан і перспективи застосування. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2023. № 1 (46). С. 13–17. URL: http://surl.li/lwnlv (дата звернення 05.11.2023).
4. Що таке ChatGPT і чи дійсно він є революційною технологією? URL: http://surl.li/lskho (дата звернення 05.11.2023).